

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ, ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

Кафедра фінансів, банківської і страхової справи

Затверджую:

Директор ННІМЕФ

“ ___ ” _____ 2019р.

Схвалено на засіданні кафедри фінансів,
банківської і страхової справи

Протокол № ___ від “ ___ ” _____ 2019р.

Завідувач кафедри _____ О.І. Дацій

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Управління фінансовою санацією підприємства»

Статус дисципліни ВПП

Освітньо-професійна програма вищої освіти галузі знань 07
Управління та адміністрування

Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа та страхування,
Спеціалізація:

Форма навчання денна Курс 5

Семестр 2

Обсяг в кредитах 3

Всього годин: 90 за навчальним планом 2019

- лекції(Л) 20

- семінарські (С) 14

- практичні заняття (ПЗ) _____

- лабораторні заняття (ЛЗ) _____

- самостійна робота студентів (СРС) 56

Робоча навчальна програма складена на основі навчальної програми
дисципліни "**«Управління фінансовою санацією підприємства»**"

(Підготовлено професором кафедри фінансів і статистики М. В. Грідчіною.
Затверджено на засідання кафедри фінансів і статистики(протокол № 17 від
13.05.08)

Розробник робочої програми навчальної дисципліни: проф. кафедри
Варениченко Л. Л.

Київ 2019

II. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета дисципліни – надати студентам базові знання з управління процесами підготовки та здійснення фінансового оздоровлення неплатоспроможних підприємств.

Основні **завдання** вивчення дисципліни:

- з'ясування сутності фінансової санації, її економічного змісту та порядку проведення;
- оволодіння методами аналітичного забезпечення проведення фінансової санації;
- набуття навичок планування фінансової санації;
- засвоєння процедур проведення санаційного аудиту;
- визначення джерел фінансування санаційних заходів;
- засвоєння методів проведення реструктуризації та реорганізації підприємств в процесі санації;
- оволодіння методологічними підходами та методами оцінки вартості майна підприємства;
- з'ясування економіко-правових аспектів санації, банкрутства та ліквідації підприємств.

Предмет дисципліни – Предметом вивчення навчальної дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» є: методологічні положення, теоретико-методологічні засади та інструментарій здійснення управління фінансовою санацією підприємства.

Статус дисципліни – ВІІІ.

Місце навчальної дисципліни освітній програмі:

Дисципліна “Управління фінансовою санацією підприємства” базується на вивченні таких дисциплін, як “Фінанси підприємств”, “Фінансовий аналіз”, “Фінансовий менеджмент”, “Фінансова діяльність суб’єктів господарювання”, “Фінансовий ринок”, “Фінансове право”, “Бухгалтерський облік”, “Аудит”, а також тісно пов’язана з іншими професійно-орієнтовними дисциплінами - “Ринок фінансових послуг”, “Корпоративні фінанси”.

Компетентності та програмні результати навчання

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни.

У результаті вивчення дисципліни студенту необхідно набути наступних **компетенцій**:

❖ Облікова

❖ Аналітична - це

- здатність щодо проведення аналізу економічних явищ і процесів (збирати та обробляти інформацію відповідно до наукових методів її первинної обробки; аналізувати інформацію, представлену у вигляді динамічних рядів; досліджувати систему показників, які характеризують процеси, що відбуваються в фінансово-господарській діяльності підприємства; визначати фактори, що впливають на зміну показників суб'єктів господарювання);
- здатність аналізувати та використовувати зведену інформацію (узагальнювати систему статистичних показників з метою висвітлення процесів, які відбуваються в економічній сфері; складати ґрунтовні аналітичні огляди, інформаційні записки відповідно до потреб управління);

❖ Організаційно-економічна - це

- здатність щодо засвоєння економіко-правових положень проведення фінансової санації підприємства;
- здатність впроваджувати організаційно- економічні, правові, фінансові та соціальні заходи фінансової санації;

❖ Контрольна – це здатність перевіряти достовірність інформації;

❖ Інформаційна – це здатність здійснювати інформаційний пошук та систематизацію наявної інформації щодо стану та розвитку зовнішнього середовища в діяльності підприємства.

В результаті вивчення дисципліни “Економічна статистика” студент буде знати:

- сутність та необхідність фінансової санації підприємств;
- - основні джерела фінансування санації суб'єктів підприємництва;
- - економіко-правові аспекти санації суб'єктів господарювання;
- - порядок проведення реструктуризації підприємства;
- - методики проведення санаційного аудиту;

- - економічний зміст та методи санації балансу.

III. Очікувані результати навчання

Після вивчення дисципліни студент повинен уміти:

- - аналізувати результати господарської діяльності підприємства та визначати ймовірність його банкрутства;
- - формувати шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства;
- - приймати оперативні рішення щодо проведення санації підприємств;
- - визначати джерела фінансування санації;
- - здійснювати санаційний аудит суб'єкта господарювання;
- - визначати порядок проведення фінансової санації;
- - оцінювати вартість майна підприємства в процесі його санації чи ліквідації;
- - працювати з науковою літературою; обґрунтовувати прийняті рішення;
- - використовувати набуті знання в реальному житті;
- - творчо вирішувати економічні, організаційні та виробничі завдання господарської діяльності підприємства;
- - вільно володіти понятійним апаратом з питань санації, банкрутства та ліквідації підприємств;
- - розробляти стратегії розвитку діяльності підприємства;
- - оцінювати ефективність діяльності підприємства;
- - здійснювати поточне планування та оперативне управління реалізацією запропонованих заходів.

IV. Критерії оцінювання результатів навчання

Підсумковий контроль знань студентів формується на підставі сумарного рейтингу, що включає оцінки під час поточного контролю та оцінку на заліку.

Згідно критеріям оцінки знань студентів за сумарним рейтингом (табл.

1) виставляється екзаменаційна оцінка.

Таблиця 1

Критерії оцінки знань студентів за сумарним рейтингом

Якісна характеристика	Кількість балів	Рейтингова оцінка	Додаткові умови
Відмінно	90-100 балів	A	
Дуже добре	82-89 балів	B	
Добре	75-81 бал	C	
Задовільно	68-74 бали	D	
Достатньо, задовільно	60-67 балів	E	
Незадовільно	35-59 балів	EX,	можливість повторного складання
Незадовільно	1-34 бали	F	повторне вивчення*

*У останньому випадку відповідно до «Положення про систему триступеневого контролю знань студентів Міжрегіональної Академії управління персоналом» студенту рекомендується повторне слухання курсу.

Максимальна сума балів (поточна рейтингова + підсумкова залікова (екзаменаційна)) складає 100 балів, а мінімальна сума балів по поточному контролю – 60 балів (допуск до здійснення підсумкового контролю знань).

Рекомендована шкала балів оцінювання поточного та підсумкового контролю наведено нижче в табл.2.

Таблиця 2

Розподіл балів за якими оцінюються різні види робіт

	Змістовний модуль 1						Змістовний модуль 2							
	30-45						30-45							
Теми/ типи контролю	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ПК		5												
РТ				5			5		5					
МК		5	5					5		5				
М													10-15	
ІР														

Тип контролю:

ПК – поточний контроль (відповіді на семінарах, доповнення)

РТ – розв’язок задач/ тестування
МК – міні-контрольна
М – модульна контрольна робота
ІР – індивідуальна робота

V. Засоби діагностики результатів навчання

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає встановлення оцінок за усіма формами проведення занять. Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись в наступних формах:

- Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять.
- Виконання індивідуального практичного завдання.
- Виконання завдань для самостійної роботи.
- Проведення проміжних тестів.
- Проведення поточно-модульного контролю.
- Проведення підсумкового заліку.

Загальна оцінка складається з поточної оцінки, яку студент отримує під час практичних (семінарських) занять, оцінки за виконання індивідуального завдання та оцінки за виконання модульної контрольної роботи та залікової оцінки. *Поточний контроль* реалізується на практичних заняттях шляхом усного опитування, перевірки конспектів, виконанням тестів і контрольних робіт, різновидів самостійної роботи.

Завдання для проведення поточного контролю розробляються викладачами з урахуванням особливостей навчання страхуванню на відповідному курсі.

Метою підсумкового контролю, що проводиться наприкінці відповідного семестру, є визначення рівня володіння студентами засобами страхування відповідно до рейтингової системи оцінювання знань, яка додається до робочої програми навчальної дисципліни.

Порядок поточного оцінювання знань студентів. Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних (семінарських) занять і має на

меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;
- виконання індивідуального навчально-дослідного завдання;
- проміжний контроль;
- модульний контроль.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних (семінарських) заняттях проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- знайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні завдань, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту/заліку, який складається письмово. Залік проводиться у формі відповідей комбінованого тесту, який включає наступні різновиди роботи – теоретичні визначення та розрахункові завдання. Іспит/залік проводиться у формі відповідей на питання екзаменаційного білету за вивченими темами та включає три теоретичних питання та одне розрахункове. Обидві частини застосовуються з метою перевірки сформованості конкретних навичок і вмінь з дисципліни.

VI. Програма навчальної дисципліни

Таблиця 3

6.1. Структура навчальної дисципліни

№	Курс <u>5</u> Семестр <u>2</u>	Кількість годин, з них	Примітка
---	--------------------------------	------------------------	----------

	Обсяг в кредитах ЄКТС/ Всього годин у семестрі 3/90 Назва теми	Лекції (Л)	Семінар. зан.	Пра кт. Лаб. Зан. (ПЗ, ЛЗ)	Інд.- конс. Роб. (ІКР)	Сам. Роб. Студ. (СРС)	Форма контрол ю	
Змістовний модуль 1. Суть, передумови та підготовка до проведення фінансової санації підприємства								
1	Санація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення	2				4	У, СР	
2	Аналітичне забезпечення проведення фінансової санації	2	2			8	У,Т,СР	
3	Планування фінансової санації	2	2			6	У,Т,СР	
4	Санаційний аудит	2	2			4	У,СР	
Змістовний модуль II. Джерела фінансових ресурсів і основні інструменти санації підприємства								
5	Внутрішні джерела фінансової санації підприємства та механізм їх залучення	2	2			6	У,СР	
6	Зовнішні джерела фінансової санації підприємства. та державна санаційна підтримка підприємства	2	2			5	У,СР	
7	Реструктуризація як основний інструмент санації	2	2			5	У,Т,СР	
8	Порядок і фінансові наслідки реорганізації підприємств шляхом злиття, приєднання та поглинання, поділу, відокремлення та перетворення	2	2			6	У,Т,СР	
9	Оцінка вартості майна підприємства	2				6	У,Т,СР	
10	Економіко-правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємств	2				6	У,Т,СР	
	Разом	20	14			56		

Форми контролю є: усне опитування (У); контрольні роботи (КР); перевірка конспектів (ПК); перевірка завдань для самостійної роботи (СР); тестування (Т).

6.2. Зміст дисципліни за змістовними модулями та темами

МОДУЛЬ 1. Суть, передумови та підготовка до проведення фінансової санації підприємства

Тема 1. Санація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення

Предмет і завдання вивчення дисципліни. Основні терміни і поняття, пов'язані з предметом дисципліни. Економічна сутність санації. Цілі та завдання фінансової санації. Види санації.: досудова та за ухвалою господарського суду. Передумови та ініціатори проведення фінансової санації.. порядок проведення санації підприємства. Класична модель фінансової санації, схема її проведення: виявлення фінансової кризи, аналіз причин виникнення кризової ситуації, рішення про розробку санаційної концепції, визначення цілей санації, формування стратегії санації, розробка програми, проекту та плану санації, реалізація, координація та контроль виконання запланованих заходів. Організація управління санацією підприємства.

Тема 2. Аналітичне забезпечення проведення фінансової санації

Діагностика кризового стану, причин і глибини фінансової кризи та загрози банкрутства. Використання балансових (агрегатних) моделей для оцінки кризового стану. Статистичні моделі (Альтмана, Спрінгейта), експертні методи та рейтингові системи оцінки кризового стану та прогнозування банкрутства. Методика аналізу грошового обороту підприємства та оцінка результатів управління грошовими коштами. Ранні ознаки кризових явищ і симптоми наближення неплатоспроможності. Показники – індикатори фінансової кризи.

Експрес-діагностика фінансового стану. Поглиблений аналіз фінансового стану неплатоспроможного підприємства; з'ясування причин втрати платоспроможності; оцінка потенціалу відновлення платоспроможності підприємства. Застосування СВOT (SWOT) аналізу (оцінка сильних та слабких сторін підприємства) для розробки стратегії санації підприємства.

Тема 3. Планування фінансової санації

Розробка стратегії санації та програми санаційних заходів. Мета, завдання і зміст плану фінансової санації підприємства.

Структура плану фінансової санації: а) огляд попередньої історії підприємства (огляд), організаційна структура, види продукції, ціни та ринки збуту; б) аналіз руху готівки за попередні 12 місяців роботи; результати ліквідації активів (грошові надходження від продажу певних активів для сплати боргів); г) структура боргу – загальна сума боргу, кількість кредиторів; динаміка кредиторської заборгованості, застарілість боргів, черговість виплати боргів кредиторам; д) заходи щодо відновлення платоспроможності; е) прогноз фінансових результатів (прогноз прибутків та збитків, руху готівки, сплати податків та інших обов'язкових платежів до

бюджету, виплата зарплати працівникам) після проведення санації; ж) розрахунок необхідних коштів для реалізації санаційних заходів і джерела їх надходження; з) очікувані наслідки виконання плану санації, розрахунок ефективності санації. Застосування принципів і методів складання бізнес-плану у плануванні фінансової санації; складання плану маркетингу; виробництва і капіталовкладень, організаційного плану та фінансового плану. Особливості плану досудової санації та плану санації. Який складається під час провадження у справі про банкрутство.

Управління і контроль за виконанням плану санації.

Тема 4. Санаційний аудит

Основні завдання санаційного аудиту. Програми аудиторських перевірок, пов'язаних з підготовкою і проведенням санації. Методика, етапи, інформаційне забезпечення та замовники санаційного аудиту. Проведення аудиту для визначення доцільності санації або ліквідації підприємства. Встановлення санаційної спроможності підприємства, тобто наявності у підприємства, яке перебуває у кризовому стані, потенціалу для відновлення платоспроможності та майбутньої прибуткової діяльності. Аудиторський висновок про доцільність санації чи ліквідації підприємства.

Аудит плану санації, перевірка відповідності фактичного стану виробничо-господарської діяльності підприємства даними, які наведені в плані санації, експертиза запланованих санаційних заходів щодо реальності їх здійснення та впливу на поліпшення фінансового стану підприємства; перевірка правильності розрахунків потреби в капіталі, необхідному для проведення санації, оцінювання реальності мобілізації запланованих джерел фінансових ресурсів. Висновок щодо реальності реалізації плану санації та ефективності проведення санації. Аудиторська перевірка фінансової звітності, яка здійснюється в процесі оцінки вартості майна підприємства; складання аудиторського висновку, який додається до звіту експерта-оцінювача про результати оцінювання вартості майна.

Завдання аудиту фінансово-господарської діяльності під час реорганізації підприємств.

Модуль 2. Джерела фінансових ресурсів і основні інструменти санації підприємства

Тема 5. Внутрішні джерела фінансової санації підприємства та механізм їх залучення

Збільшення вхідних і зменшення вихідних грошових потоків, як джерела відновлення платоспроможності підприємства. Основні внутрішні резерви збільшення грошових надходжень: збільшення виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) та інших операційних доходів, реструктуризація активів. Санаційні заходи, спрямовані на збільшення виручки від реалізації. Основні заходи з реструктуризації активів – мобілізація прихованих резервів, зворотний лізинг, здача в оренду основних фондів, оптимізація структури оборотних активів, рефінансування

дебіторської заборгованості, продаж окремих низькорентабельних структурних підрозділів (філій) та основних фондів.

Основні внутрішні резерви зменшення вихідних грошових потоків: зниження собівартості продукції; згорання інвестицій та інших витрат, джерелом яких є прибуток підприємства.

Роль сучасних методів і технологій управління підприємством в мобілізації внутрішніх джерел фінансової санації. Контролінг як спеціальна, саморегулювальна система методів та інструментів, спрямована на функціональну підтримку менеджменту підприємства (включає в себе інформаційне забезпечення, планування, координацію, контроль, внутрішній консалтинг). Інструменти та методи контролінгу: вартісний аналіз, нуль-базис-бюджетування, портфельний аналіз, бенчмаркінг, ABC-аналіз. Бюджетування як інструмент оперативного контролінгу. Впровадження контролінгу на підприємствах, які перебувають у фінансовій кризі. Реінжиніринг підприємства як особлива система докорінного вдосконалення менеджменту та його роль у фінансовому оздоровленні підприємства.

Тема 6. Зовнішні джерела фінансової санації підприємства.

Зовнішні фінансові джерела санації: кошти власників, кошти кредиторів, державна фінансова підтримка. Форми залучення коштів власників: внески у статутний фонд, надання позик, цільові внески на безповоротній основі.

Двоступінчата санація: зменшення статутного капіталу з подальшим його збільшенням. Санація балансу – перша фаза двоступінчатої санації. Економічний зміст і мета санації балансу. Санаційний прибуток, його виникнення та призначення. Методи зменшення статутного капіталу акціонерного товариства: 1) зменшення номінальної вартості акцій і конверсія акцій; 2) зменшення кількості акцій в обігу шляхом викупу товариством власних акцій з метою анулювання. Порядок збільшення статутного капіталу. Методи та джерела збільшення статутного капіталу. Альтернативна санація як форма вибору акціонерів (власників); або зменшення номінальної вартості їх корпоративних прав, або цільові внески на погашення балансових збитків і збереження належної їм частки номінальної вартості статутного капіталу.

Форми участі кредиторів у фінансовому оздоровленні підприємства-боржника: 1) реструктуризація заборгованості; 2) зменшення або списання заборгованості; 3) надання санаційних кредитів. Способи реструктуризації заборгованості – трансформація боргу у власність; конверсія короткострокової заборгованості в довгострокову; пролонгація строків сплати. Форми участі персоналу у фінансуванні санації – відстрочення або відмова від оплати праці; надання працівникам позик; купівля працівниками акцій свого підприємства.

Тема 7. Державна санаційна підтримка підприємства

Форми та методи державної підтримки санації підприємств. пряме державне фінансування санації підприємств на поворотній (бюджетні позики, викуп державою корпоративних прав підприємства, що перебувають в кризовому стані) і безповоротній (субсидії) основі. Непрямі форми державної

підтримки: податкові пільги, реструктуризація податкової заборгованості; дозвіл на порушення антимонопольного законодавства; надання державних гарантій та поручительств; протекціоністські заходи щодо захисту вітчизняного товаровиробника; розміщення державних замовлень на підприємствах, які перебувають у фінансовій кризі.

Тема 8. Реструктуризація як основний інструмент санації

Види реструктуризації – операційна, фінансова, реструктуризація підприємства.

Зміст і порядок проведення операційної реструктуризації; заходи щодо змін у виробничих процесах і їх організації для підвищення рентабельності та конкурентоспроможності продукції підприємства.

Поняття фінансової реструктуризації та основні заходи: відстрочення та розстрочення боргів, прощення боргів; мораторій на сплату боргів, продаж активів і обмін активів на борги.

Реструктуризація підприємства як комплекс заходів, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості підприємства, збільшення обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищення ефективності виробництва та задоволення вимог кредиторів.

Реорганізація юридичної особи як один із засобів реструктуризації підприємства. Види реорганізації юридичної особи – злиття, приєднання, поділ, відокремлення, перетворення. Складання передавального та розподільчого балансу під час реорганізації. Передумови реорганізації підприємства. Законодавчі вимоги до здійснення реорганізації. Можливості поліпшення фінансового стану та платоспроможності шляхом реорганізації.

Тема 9. Оцінка вартості майна підприємства

Необхідність і завдання експертного оцінювання вартості підприємства як цілісного майнового комплексу, окремих бізнес-ліній, вартості корпоративних прав, а також окремих видів активів (об'єктів нерухомості, вартості нематеріальних активів, фінансових активів, рухомого майна та ін.) у процесі санації.

Принципи оцінювання вартості майна: заміщення, корисності, оптимального розміру, зміни вартості, ефективного використання, розумної обережності оцінок, альтернативності оцінок.

Інвентаризація майна як необхідний етап організації роботи з оцінювання вартості майна підприємства.

Основні методи оцінки: дохідності, ринковий (метод аналогів), майновий (метод акумулювання активів або витратний). Методологія дохідного підходу до оцінки підприємства. Дисконтування грошових потоків. Капіталізація доходів. Сутність ринкового підходу визначення вартості підприємства; застосування мультиплікаторів, розрахованих для підприємства аналога, для розрахунку вартості оцінюваного підприємства; оцінка вартості підприємства, виходячи з ціни продажу аналогічних об'єктів. Складності застосування ринкового методу оцінки діючих підприємств в

умовах України. Методологія майнового підходу до оцінки підприємства. Порядок оцінки вартості підприємства з застосуванням майнового методу.

Оцінювання вартості корпоративних прав. Оцінювання об'єктів нерухомості. Оцінювання вартості нематеріальних активів підприємства. Оцінювання вартості рухомого майна.

Основні типи вартості майна: ринкова вартість, справедлива ринкова вартість, книжкова (історична) вартість, вартість чистих активів, ліквідаційна вартість, відновна вартість, первісна вартість, залишкова вартість, утилізаційна вартість, заставна вартість, початкова вартість, номінальна, емісійна, внутрішня (теоретична) вартість цінних паперів. Використання різних типів вартості у процесі оцінювання майна. Професійні оцінювачі майна, їх залучення в процесі санації для проведення незалежної експертної оцінки майна підприємства.

Тема 10. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємств

Врегулювання процедур санації, банкрутства та ліквідації підприємств у вітчизняному законодавстві. Зміст і завдання законодавства про відновлення платоспроможності та банкрутство підприємств. Державний орган з питань банкрутства та його повноваження. Професійні учасники процесу санації, банкрутства та ліквідації. Функції, завдання арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора); професійні вимоги до арбітражного керуючого та оплата його послуг.

Комітет кредиторів та збори кредиторів, їх компетенція. Підстави для порушення справи про банкрутство та винесення господарським судом ухвали про санацію боржника.

Порядок проведення санації підприємства-боржника його керівником.

Введення мораторію на задоволення вимог кредиторів при порушенні провадження у справі про банкрутство. Приховане, фіктивне та умисне банкрутство.

Мирова угода та порядок її укладання.

Процедура ліквідації підприємства в разі визнання його банкрутом. Повноваження ліквідатора. Продаж майна банкрута, розподіл одержаних коштів. Черговість задоволення вимог кредиторів. Складання та затвердження ліквідаційного балансу.

6.3. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ

Лекція 1.(Тема 1). Санація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення

- 1.Предмет і завдання вивчення дисципліни. Основні терміни і поняття.
- 2.Цілі та завдання фінансової санації. Види санації: досудова та за ухвалою господарського суду.

3. Передумови та ініціатори проведення фінансової санації, порядок проведення санації підприємства.

4. Класична модель фінансової санації, схема її проведення.

5. Організація управління санацією підприємства.

Рекомендовані джерела інформації: 1,8,10,19,20-25

Лекція 2.(Тема 2). Аналітичне забезпечення проведення фінансової санації

1. Діагностика кризового стану, причин і глибини фінансової кризи та загрози банкрутства.

2. Статистичні моделі (Альтмана, Спрінгейта та інші), експертні методи та рейтингові системи оцінки кризового стану та прогнозування банкрутства.

3. Методика аналізу грошового обороту підприємства та оцінка результатів управління грошовими коштами

Рекомендовані джерела інформації :12,13,15,16,18,21-25,29,33

Лекція 3.(Тема 3). Планування фінансової санації

1. Розробка стратегії санації та програми санаційних заходів. Мета, завдання і зміст плану фінансової санації підприємства.

2. Структура плану фінансової санації.

3. Застосування принципів і методів складання бізнес-плану у плануванні фінансової санації; складання плану маркетингу; виробництва і капіталовкладень, організаційного плану та фінансового плану.

4. Управління і контроль за виконанням плану санації.

Рекомендовані джерела інформації:1,8,10,13,15,19,20-25

Лекція 4.(Тема 4). Санаційний аудит

1. Основні завдання санаційного аудиту. Програми аудиторських перевірок, пов'язаних з підготовкою і проведенням санації.

2. Методика, етапи, інформаційне забезпечення та замовники санаційного аудиту.

3. Аудит плану санації, перевірка відповідності фактичного стану виробничо-господарської діяльності підприємства даними, які наведені в плані санації

4. Завдання аудиту фінансово-господарської діяльності під час реорганізації підприємств.

Рекомендовані джерела інформації:7,20-25

Лекція 5.(Тема 5). Внутрішні джерела фінансової санації підприємства та механізм їх залучення

1. Збільшення вхідних і зменшення вихідних грошових потоків, як джерела відновлення платоспроможності підприємства.

2.Основні внутрішні резерви збільшення грошових надходжень: збільшення виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) та інших операційних доходів, реструктуризація активів.

3. Санаційні заходи, спрямовані на збільшення виручки від реалізації.

4.Основні внутрішні резерви зменшення вихідних грошових потоків: зниження собівартості продукції; згортання інвестицій та інших витрат, джерелом яких є прибуток підприємства.

Рекомендовані джерела інформації:13,14,15,17,18,20,21-25,27,29,30

Лекція 6.(Тема 6). Залучення зовнішніх фінансових джерел для санації підприємства. та державна фінансова підтримка санації підприємства

1.Зовнішні фінансові джерела санації: кошти власників, кошти кредиторів, державна фінансова підтримка.

2.Двоступінчата санація: зменшення статутного капіталу з подальшим його збільшенням. кількості акцій в обігу шляхом викупу товариством власних акцій з метою анулювання. Порядок збільшення статутного капіталу. Методи та джерела збільшення статутного капіталу.

3.Форми участі кредиторів у фінансовому оздоровленні підприємства-боржника.

4.Форми участі персоналу у фінансуванні санації – відстрочення або відмова від оплати праці; надання працівникам позик; купівля працівниками акцій свого підприємства.

5 Непрямі та прямі форми державної підтримки.

Рекомендовані джерела інформації 9,15,18,20-25,27

Лекція 7.(Тема 7). Реструктуризація як основний інструмент санації

1.Види реструктуризації – операційна, фінансова, реструктуризація підприємства.

2.Зміст і порядок проведення операційної реструктуризації; заходи щодо змін у виробничих процесах і їх організації для підвищення рентабельності та конкурентоспроможності продукції підприємства.

3.Поняття фінансової реструктуризації та основні заходи: відстрочення та розстрочення боргів, прощення боргів; мораторій на сплату боргів, продаж активів і обмін активів на борги.

4.Реструктуризація підприємства як комплекс заходів, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості підприємства, збільшення обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищення ефективності виробництва та задоволення вимог кредиторів.

Рекомендовані джерела інформації:1,6,11,14,15,20-25

Лекція 8.(Тема 8).Порядок і фінансові наслідки реорганізації підприємств шляхом злиття, приєднання та поглинання, поділу, відокремлення та перетворення

1. Необхідність, переваги та недоліки реорганізації підприємств з метою укрупнення.

2. Законодавчі вимоги, порядок (етапи) та фінансові наслідки здійснення реорганізації підприємства шляхом злиття.

3. Законодавчі вимоги, порядок (етапи) та фінансові наслідки здійснення реорганізації підприємства шляхом приєднання.

4. Фінансові наслідки та особливості реорганізації підприємств шляхом поглинання.

5. Законодавчі вимоги, порядок (етапи) та фінансові наслідки здійснення реорганізації підприємства шляхом поділу.

6. Законодавчі вимоги, порядок (етапи) та фінансові наслідки здійснення реорганізації підприємства шляхом відокремлення.

7. Фінансові наслідки та особливості реорганізації підприємств шляхом перетворення.

Рекомендовані джерела інформації: 1,6,11,14,15,20-25

Лекція 9. (Тема 9). Оцінка вартості майна підприємства.

1. Необхідність і завдання експертного оцінювання вартості підприємства як цілісного майнового комплексу, окремих бізнес-ліній, вартості корпоративних прав, а також окремих видів активів (об'єктів нерухомості, вартості нематеріальних активів, фінансових активів, рухомого майна та ін.) у процесі санації.

2. Принципи оцінювання вартості майна: заміщення, корисності, оптимального розміру, зміни вартості, ефективного використання, розумної обережності оцінок, альтернативності оцінок.

3. Інвентаризація майна як необхідний етап організації роботи з оцінювання вартості майна підприємства.

4. Основні методи оцінки: дохідності, ринковий (метод аналогів), майновий (метод акумулювання активів або витратний).

5. Оцінювання вартості корпоративних прав. Оцінювання об'єктів нерухомості. Оцінювання вартості нематеріальних активів підприємства. Оцінювання вартості рухомого майна.

Рекомендовані джерела інформації: 5,14,15,20-25,31,32

Лекція 10. (Тема 10). Економіко-правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємств

1. Врегулювання процедур санації, банкрутства та ліквідації підприємств у вітчизняному законодавстві.

2. Комітет кредиторів та збори кредиторів, їх компетенція. Підстави для порушення справи про банкрутство та винесення господарським судом ухвали про санацію боржника.

3. Порядок проведення санації підприємства-боржника його керівником.

4. Процедура ліквідації підприємства в разі визнання його банкрутом.

Рекомендовані джерела інформації: 1-6,8,10,20-25

6.4. Зміст семінарських занять

Заняття 1. Аналітичне забезпечення проведення фінансової санації

1. Діагностика кризового стану, причин і глибини фінансової кризи та загрози банкрутства.

2. Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства з використанням балансових (агрегатних) та статистичних моделей для оцінки кризового стану.

3. Аналізу грошового обороту підприємства та оцінка результатів управління грошовими коштами

4. Експрес-діагностика фінансового стану. Застосування СВOT (SWOT) аналізу (оцінка сильних та слабких сторін підприємства) для розробки стратегії санації підприємства.

Рекомендовані джерела інформації: 12,13,15,16,18,21-25,29,33

Заняття 2. Планування фінансової санації

1. Розробка стратегії санації та програми санаційних заходів.

2. Структурування плану фінансової санації.

3. Застосування принципів і методів складання бізнес-плану у плануванні фінансової санації.

4. Складання плану маркетингу; виробництва і капіталовкладень, організаційного плану та фінансового плану.

Рекомендовані джерела інформації: 1,8,10,13,15,19,20-25

Заняття 3. Санаційний аудит

1. Основні завдання санаційного аудиту. Програми аудиторських перевірок, пов'язаних з підготовкою і проведенням санації.

2. Методика, етапи, інформаційне забезпечення та замовники санаційного аудиту.

3. Аудит плану санації, перевірка відповідності фактичного стану виробничо-господарської діяльності підприємства даними, які наведені в плані санації

4. Завдання аудиту фінансово-господарської діяльності під час реорганізації підприємств.

Рекомендовані джерела інформації: 7,20-25

Заняття 4. Внутрішні джерела фінансової санації підприємства та механізм їх залучення

1. Збільшення вхідних і зменшення вихідних грошових потоків, як джерела відновлення платоспроможності підприємства.

2. Основні внутрішні резерви збільшення грошових надходжень: збільшення виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) та інших операційних доходів, реструктуризація активів.

3. Санаційні заходи, спрямовані на збільшення виручки від реалізації.

4. Основні внутрішні резерви зменшення вихідних грошових потоків: зниження собівартості продукції; згорання інвестицій та інших витрат, джерелом яких є прибуток підприємства.

4. Роль сучасних методів і технологій управління підприємством в мобілізації внутрішніх джерел фінансової санації..

Рекомендовані джерела інформації: 13,14,15,17,18,20,21-25,27,29,30

Заняття 5. Залучення зовнішніх фінансових джерел для санації підприємства.

1. Зовнішні фінансові джерела санації: кошти власників, кошти кредиторів, державна фінансова підтримка.

2. Двоступінчата санація: зменшення статутного капіталу з подальшим його збільшенням. кількості акцій в обігу шляхом викупу товариством власних акцій з метою анулювання. Порядок збільшення статутного капіталу. Методи та джерела збільшення статутного капіталу.

3. Форми участі кредиторів у фінансовому оздоровленні підприємства-боржника.

4. Форми участі персоналу у фінансуванні санації – відстрочення або відмова від оплати праці; надання працівникам позик; купівля працівниками акцій свого підприємства.

5. Форми та методи державної підтримки санації підприємств

Рекомендовані джерела інформації: 9,15,18,20-25,27

Заняття 6. Реструктуризація як основний інструмент санації

1. Зміст і порядок проведення операційної реструктуризації.

2. Обґрунтування заходів щодо змін у виробничих процесах і їх організації для підвищення рентабельності та конкурентоспроможності продукції підприємства.

3. Обґрунтування основних заходів фінансової реструктуризації: відстрочення та розстрочення боргів, прощення боргів; мораторій на сплату боргів, продаж активів і обмін активів на борги.

4. Формування комплексу заходів, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості підприємства, збільшення обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищення ефективності виробництва та задоволення вимог кредиторів.

Рекомендовані джерела інформації: 1,6,11,14,15,20-25

Заняття 7. Порядок і фінансові наслідки реорганізації підприємств шляхом злиття, приєднання та поглинання, поділу, відокремлення та перетворення

1. Практичне обґрунтування необхідності та фінансових наслідків реорганізації підприємства шляхом злиття, приєднання, поглинання.

2. Складання передавальних балансів підприємства.

3. Практичне обґрунтування необхідності та фінансових наслідків реорганізації підприємства шляхом поділу, відокремлення та перетворення
4. Складання розподільних балансів підприємства.

Рекомендовані джерела інформації: 1,6,11,14,15,20-25

3.2. Контрольні питання до семінарських занять та підсумкового контролю (заліку)

1. Поняття та економічна сутність санації підприємства.
2. Цілі та завдання фінансової санації.
3. Досудова санація, її мета, ініціатори проведення.
4. Санація підприємства-боржника за ухвалою господарського суду, її цілі, ініціатори проведення.
5. Організація управління фінансовою санацією підприємства
6. Основні етапи проведення санації підприємства
7. Класична модель фінансової санації.
8. Передумови прийняття рішення про проведення фінансової санації..
9. Симптоми фінансової кризи на підприємстві
10. Основні внутрішні і зовнішні причини кризи
11. Система показників-індикаторів фінансової кризи
12. Використання балансів (агрегатних) моделей для оцінки кризового стану.
13. Статистичні моделі прогнозування банкрутства
14. Експертні методи оцінки кризового стану та загрози банкрутства підприємства
15. Рейтингові системи оцінки фінансового стану та загрози банкрутства
16. Діагностика фінансового стану та загрози банкрутства на базі аналізу грошового обороту підприємства
17. Оцінка потенціалу відновлення платоспроможності (санаційної спроможності) підприємства
18. Застосування СВІТ (SWOT) аналізу для розробки стратегії санації підприємства
19. Стратегія санації, її зміст, мета, розробка
20. Розробка програми санації
21. Структура і зміст плану фінансової санації:
22. Основні критерії оцінювання ефективності санації та розрахунок ефективності санації
23. Фінансові показники, які треба наводити у плані санації
24. Застосування принципів і методів бізнес-планування при складанні плану санації
25. Особливості плану санації, яка проводиться за ухвалою господарського суду.
26. Контроль за виконанням плану санації
27. Основні завдання санаційного аудиту

- 28.Проведення аудиту для визначення доцільності санації або ліквідації підприємства.
- 29.Встановлення санаційної спроможності підприємства
- 30.Програма аудиторської перевірки плану санації
- 31.Експертиза запланованих санаційних заходів щодо реальності їх здійснення
- 32.Аудит фінансової звітності в процесі оцінки вартості підприємства в цілому та окремих видів активів
- 33.Аудит фінансово-господарської діяльності під час реорганізації підприємств
- 34.Основні внутрішні джерела відновлення платоспроможності підприємства.
- 35.Санаційні заходи, спрямовані на збільшення виручки від реалізації
- 36.Основні заходи з реструктуризації активів
- 37.Санаційні заходи, спрямовані на зменшення вихідних грошових потоків
- 38.Впровадження сучасних методів і технологій управління для мобілізації внутрішніх джерел фінансової санації
- 39.Контролінг та його роль у виході підприємства з фінансової кризи
- 40.Методи контролінгу
- 41.Бюджетування як інструмент оперативного контролінгу
- 42.Реінжиніринг і його роль у фінансовому оздоровленні підприємства
- 43.Зовнішні фінансові джерела санації
- 44.Форми залучення коштів власників
- 45.Двоступінчата санація
- 46.Санація балансу, її зміст і мета
- 47.Санаційний прибуток, його виникнення та призначення
- 48.Методи зменшення статутного капіталу акціонерного товариства
- 49.Методи та джерела збільшення статутного капіталу.
- 50.Альтернативна санація
- 51.Форми участі кредиторів у фінансовому оздоровленні підприємства
- 52.Способи реструктуризації заборгованості
- 53.Форми участі персоналу у фінансуванні санації
- 54.Форми та методи державної підтримки санації
- 55.Пряме державне фінансування санації
- 56.Непрямі форми державної підтримки санації
- 57.Види реструктуризації, їх характеристика
58. Операційна реструктуризація, порядок її проведення
- 59.Фінансова реструктуризації, її основні заходи
- 60.Реструктуризація підприємства, її зміст
- 61.Реорганізація як засобів реструктуризації підприємства
- 62.Види реорганізації
- 63.Законодавчі вимоги до здійснення реорганізації
- 64.Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємств, її ефект
- 65.Порядок злиття та приєднання підприємств

66. Реорганізація, спрямована на розукрупнення підприємств, її роль у фінансовому оздоровленні
67. Порядок поділу та відокремлення підприємств
68. Порядок реорганізації підприємств перетворенням
69. Передавальний та розподільчий баланси, особливості їх складання
70. Завдання експертного оцінювання вартості підприємства
71. Принципи оцінювання вартості майна
72. Інвентаризація майна як складова процесу, порядок її проведення
73. Сутність основних методів оцінки - дохідності, ринкового (метод аналогів) та майнового
74. Методологія дохідного підходу до оцінки цілісних майнових комплексів і окремих об'єктів
75. Оцінка діючого підприємства ринковим методом
76. Майновий (метод акумулювання активів) підхід до оцінки підприємства
77. сфера застосування методів дохідності, ринкового та майнового; їх переваги і недоліки
78. Основні типи вартості майна, їх характеристика
79. Оцінювання вартості корпоративних прав
80. Оцінювання об'єктів нерухомості
81. Оцінювання вартості нематеріальних активів
82. Оцінювання вартості рухомого майна
83. Законодавче врегулювання процедур санації, банкрутства та ліквідації підприємств в Україні
84. Професійні учасники процесу санації, банкрутства та ліквідації
85. Арбітражний керуючий, його функції та завдання
86. Професійні вимоги до арбітражного керуючого, оплати його послуг
87. Комітет кредиторів і збори кредиторів
88. Проведення санації підприємства-боржника його керівником
89. Мирова угода та порядок її укладання
90. Процедура ліквідації підприємства в разі визнання його банкрутом

3.3. Задачі до семінарських занять

Задача 1

Чистий прибуток для розподілу між власниками акцій складає 100 тисяч доларів. Кількість простих акцій – 10 тис. штук. Вартість кожної простої акції – 10 доларів. Кількість привілейованих акцій нараховує 1000 штук. Вартість 1 привілейованої акції складає 20 доларів. Гарантований відсоток доходу по привілейованим акціям дорівнює 20%. Розрахуйте відсоток доходу по простим акціям.

Задача 2

Вартість облігації складає 100 тис. гривень. Гарантований відсоток за квартал – 6%.

1. Необхідно розрахувати дохід по облігації за 2,5 роки.
2. Розрахувати річний відсоток доходу.

Задача 3

Дохід по облігаціям за квартал -30 тис. грн. .Річний відсоток доходу-24 %. Розрахувати вартість облігацій.

Задача 4

Чистий прибуток для розподілу між власниками акцій складає 60 тисяч доларів. Кількість простих акцій – 10 тис. штук. Вартість кожної простої акції – 10 доларів. Кількість привілейованих акцій нараховує 1000 штук. Вартість 1 привілейованої акції складає 20 доларів. По привілейованим акціям сплачено 40 тис. грн.. Розрахуйте відсоток доходу по простим і привілейованим акціям.

Задача 5.

Собівартість товарів – 200 грн. Рентабельність- 10 %. Розрахувати виручку від реалізації товарів.

Задача 6.

Виручка від реалізації товарів –200 тис .грн. Рентабельність- 10 %. Розрахувати собівартість товарів.

Задача 7.

Виручка від реалізації товарів-240 тис. грн. Розрахувати розмір податку на додаткову вартість.

Задача 8.

Вартість облігації складає 100 тис. гривень. Гарантований дохід за квартал – 20 тис. грн.
1.Необхідно розрахувати дохід по облігації за 2,5роки.
2. Розрахувати річний відсоток доходу.

Задача 9

Вартість облігації складає 10 тис. гривень. Гарантований дохід за місяць – 2 тис. грн.
1.Необхідно розрахувати дохід по облігації за 5років і 4 місяця.
2. Розрахувати відсоток доходу за квартал.

Задача 10.

Виручка від реалізації товарів-120 тис. грн. Величина акцизного збору -20 тис. грн.. Розрахувати розмір податку на додаткову вартість.

6.5. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з економічною літературою, нормативними актами. Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

- Вивчення додаткової літератури.

- Робота з законодавчими, нормативними та інструктивними матеріалами.
- Підготовка до семінарських і практичних занять, дискусій, роботи в малих групах.
- Контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю.

Завдання для контрольної роботи

Студенти заочної форми навчання повинні виконати контрольну роботу – написати реферат на одну із тем, перелік яких наводиться нижче.

Вимоги до оформлення реферату:

Структура реферату: вступу, основна частина, висновки, список використаної літератури.

Обсяг реферату: 15-18 сторінок друкованого тексту.

За текстом необхідно робити посилання на джерела, які вміщені в списку використаної літератури.

Тема реферату обирається за першою літерою прізвища студента згідно таблиці.

Перша літера прізвища студента	А	Б	В	Г	Д	Е	Є	Є	З	І	К	Л	М	Н	О	П	Р	С	Т	У	Ф	Х	Ц	Ч	Ш	Щ	Ю	Я		
Номер теми реферату	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Порядок проведення фінансової санації підприємства.
2. Особливості проведення досудової санації та санації за ухвалою господарського суду
3. Розробка стратегії та програми санації підприємства
4. Діагностика глибини фінансової кризи та загрози банкрутства
5. Оцінка потенціалу підприємства щодо відновлення платоспроможності.
6. Програма та план фінансової санації.
7. Завдання аудиторських перевірок, пов'язаних із проведенням санації підприємства.
8. Аудит плану санації
9. Санаційні заходи, пов'язані з реструктуризацією активів
10. Основні внутрішні джерела фінансової санації
11. Впровадження контролінгу для виходу підприємства з кризового стану
12. Інструменти та методи контролінгу
13. Бюджетування як інструмент оперативного контролінгу
14. Санація балансу та призначення санаційного прибутку
15. Форми залучення коштів власників для фінансування санації
16. Методи і порядок збільшення статутного капіталу
17. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні підприємства-боржника

18. Способи реструктуризації заборгованості підприємства
19. Форми і методи державної підтримки санації підприємств.
20. Види реструктуризації та їх характеристика
21. Реорганізація як один із засобів реструктуризації підприємства
22. Можливості поліпшення фінансового стану підприємства шляхом реорганізації
23. Оцінка вартості підприємства за допомогою метода дохідності
24. Ринковий (метод аналогів) метод оцінки вартості підприємства
25. Майновий (метод акумулювання активів) метод оцінки вартості підприємства
26. Типи вартості майна; їх використання в процесі оцінювання майна
27. Особливості оцінювання вартості корпоративних прав
28. Оцінювання нерухомості та рухомого майна підприємства
29. Оцінювання вартості нематеріальних активів
30. Професійні учасники процесу санації, їх функції і завдання.

VII. Індивідуальна робота

Індивідуальна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, курсової роботи тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

- індивідуальних консультацій: (запитання – відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);
- групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик у виробничу практику).

Індивідуальна робота виконується самостійно при консультуванні викладачем протягом вивчення дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Індивідуальна робота виконується з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та придбання практичних навичок їх застосування при вирішенні проблем прийняття зважених рішень за допомогою економіко-статистичних методів.

Індивідуальна робота припускає наявність наступних елементів наукового дослідження: практичної значущості; комплексного системного підходу до

вирішення завдань дослідження; теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявність елементів творчості.

Практична значущість ІР полягає в обґрунтуванні реальності її результатів для потреб практики.

Реальною вважається робота, яка виконана відповідно до наявних проблем регіону та держави, на основі реальних даних за низку років, і результати якої повністю або частково можуть бути впроваджені в практику діяльності органів статистики.

Комплексний системний підхід до розкриття теми роботи полягає в тому, що предмет дослідження розглядається під різними точками зору – з позицій теоретичної бази і практичних напрацювань, за умови їх реалізації у статистичних та адміністративних органах влади, аналізу, обґрунтування шляхів удосконалення – в тісному взаємопов'язуванні та єдиній логіці викладання.

Застосування сучасної методології полягає в тому, що при виконанні статистичного дослідження та аналізу соціально-економічних явищ і процесів та обґрунтуванні шляхів удосконалення окремих аспектів предмета й об'єкта дослідження студент повинен використовувати відомості про новітні досягнення в техніці і технологіях дослідження, застосовувати різноманітні статистичні методи дослідження й моделювання розвитку регіону або держави, підходи і критерії визначення та обґрунтування вибору альтернативних стратегій за умов мінливого середовища.

VIII. Методики активізації процесу навчання

При викладанні дисципліни передбачено застосування активних і інтерактивних методів навчання, таких, як: проблемні лекції, робота в малих групах, рольові ігри, тренінги, семінари в активній формі, розгляд кейсів, модерації. Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у:

високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; виробленні здатності ухвалювати самостійні рішення; виробленні здібності до колективних рішень; виробленні здібності до соціальної інтеграції; придбанні навичок вирішення конфліктів; розвитку здібності до компромісів.

Проблемні лекції – спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, проте лектор сам відповідає на них, не чекаючи відповідей студентів. Система питань у ході лекції відіграє активізаційну роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

IX. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Закон України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” від 30 червня 1999 р. // *Голос України*. – 1999. – 30 липня із змінами і доповненнями
2. Закон України “Про підприємства в Україні” від 27 березня 1991р.
3. Закон України “Про господарські товариства” // *ВВР України*. – 1991. - № 49 із змінами і доповненнями
4. Закон України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні“ від 12.07.2001.
5. Закон України “Про захист економічної конкуренції” // *Урядовий кур’єр*. - 2001. - № 50.
6. Закон України “Про аудиторську діяльність” від 22.04.1993 // *Відомості Верховної Ради України*. - 1993. - № 23.
7. Постанова КМУ “Про затвердження Положення про порядок санації державних підприємств” // *Зібрання Постанов Уряду України*. – 1994. - № 5
8. Положення про порядок збільшення (зменшення) розміру статутного фонду акціонерного товариства. Затв. рішенням ДКЦПФР від 16.10.2000.

- № 158 // Держ. інформаційний бюлетень “Про приватизацію, 2001, № 3, с. 35-39
9. Положення про порядок досудової санації господарських товариств, у статутних фондах, яких державна частка перевищує 25%, та державних підприємств, щодо яких прийнято рішення про приватизацію. Затв. Наказом ФДМУ, 12.10.2001, № 1865 // Держ. інформаційний бюлетень “Про приватизацію, 2001, № 12, с. 13-15
 10. Положення про порядок реструктуризації підприємств. Затв. Наказом ФДМУ, 07.02.2001, № 175 // “Про приватизацію, 2001, № 4, с. 12-15
 11. Благодетельова-Вовк С.Л. Управління фінансовою санацією підприємства: навч. посіб./ Благодетельова-Вовк С.Л. - К.: Ніка-Центр, 2006. - 248 с.
 12. Бланк А.И. Основы финансового менеджмента : В 2 т. - К., 1999.
 13. Валдайцев С.В. Оценка бизнеса и управление стоимостью предприятия. Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2003. – 720 с
 14. Грідчина М.В. Корпоративні фінанси. Навч. посібник. – К.: МАУП. – 2002. – 232с.
 15. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз. Навч. посібник. – К.: МАУП, 2000, 152с.
 16. Контроллинг в бизнесе: методологические и практические основы построения контроллинга в организациях / А.М. Карлинский и др. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 256с.
 17. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством. Монографія. – К.: Вид-во КНТЕУ, 2001. – 589с.
 18. Методичні вказівки з вивчення дисципліни “Управління фінансовою санацією підприємств”. Укладач Терещенко О.О. – К.: Вид-о КНЕУ, 2000. – 19с.
 19. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000. – 412с.
 20. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554с.
 21. Управління фінансовою санацією: Навч. посіб./ Грачов В.І., Косарева І.П., Прохорова І.П., Кузенко Т.Б. - Х.: Інжек, 2004. - 208 с.
 22. Управління фінансовою санацією підприємств: Навч. посіб./ Салига С.Я., Дацій О.І., Нестеренко Н.В., Серебряков О.В. - К.: ЦНЛ, 2005. - 240 с.
 23. Управління фінансовою санацією підприємства: Навч. посіб./ За ред. Данилюк М. О., Савича В. І. - К.: ЦНЛ, 2006. - 320 с.
 24. Управління фінансовою санацією підприємства: навч. посіб./ [Пена Т.В., Федорова В.О., Кондрашихін А.Б. та ін.]. - К.: ЦУЛ, 2008. - 440 с.

Додаткові:

26. Бень Т.Г., Довбня С.Б. Бюджетування як інструмент удосконалення системи фінансового менеджменту підприємств. // Фінанси України. 2000, № 7. С. 48-55
27. Брігхем Е. Основы финансового менеджмента : Пер. з англ. - К.: Молодь, 1997. - 1000 с.

28. Головін М.М. Досудова санація підприємств як альтернативний шлях роздержавлення. // Держ. інформаційний бюлетень “Про приватизацію”, 2001, № 11. – с. 44-48
29. Грідчина М.В. Финансовый менеджмент: Курс лекций, 2.-е изд. допов. и перераб.. – К.: МАУП, 2002. – 158 с.
30. Карпунь І. Н. Управління фінансовою санацією підприємств: Навч. посіб./ [Карпунь І. Н.]. - Л.: Магнолія-2006, 2009. - 418 с.
31. Мендрул О.Г. Вартість підприємств: база оцінки // Держ. інформаційний бюлетень “Про приватизацію”, 2002, № 3. – с. 44-48
32. Мендрул О.Г. Методологічні особливості оцінки вартості підприємств в умовах економічної трансформації // Держ. інформаційний бюлетень “Про приватизацію”, 2002, № 9. – с. 56-59
33. Хелферт Э. Техника финансового анализа: Пер. с англ. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 663 с

”